

سرمقاله

نوآوری باز و باز آفرینی رشد اقتصادی درونزا

ادامه از صفحه ۱

... که بتکدام و نهادها نباید تآوری را در مرزهای درونی خود محصور کنند، بلکه باید در تعامل پیوسته با دانشگاه، انستراپ‌ها، مراکز تحقیقاتی و سایر ارگان زیست‌بوم تآوری طراحی کنند این رویکرد نه تنها باعث کاهش هزینه مبادلاتی، بلکه باعث ارتقاء چرخه یادگیری و تآوری پایدار می‌شود. در بستر تآوری باز، تحقیق و توسعه R&D دیگر یک فعالیت درون سازمانی صرف نیست، بلکه بخشی از شبکه گسترده خلق ارزش است.

اما شواهد تجربی در ایران نشان می‌دهد با وجود ظرفیت ماهه ۱۱ و ۱۲ قانون چشم‌تولید دانش‌تبخان که می‌تواند بستر نهادی آکوسیستم تآوری باز را فراهم سازد، شکاف بسیار پررنگ است. بدون تردید با باز طراحی و باز آفرینی سازمانی پارک‌های علم و فناوری در ایران است که می‌توان در قالب یک برنامه عملیاتی هوشمند، این شکاف را کاهش داد.

۲. پیوند نظری الگوسازی اقتصادی با نظریات سه اقتصاددان برجسته برنده نوبل اقتصاد ۲۰۲۵ یعنی آگیون، هلوبت و موزیکر که در نظریات خود به نقش تآوری و تخریب خلاق بر رشد اقتصادی درون با تاکید دارتد، و بررسی واقفیات موجود در زیست بوم فناوری ایران، نیاز به نهادسازی و زیر نهادسازی فراهم کرد. از کلان این زیست بوم تآوری و فناوری را به خوبی نمایان می‌سازد.

در نگاه آگیون و هلوبت، اقتصاد همچون موجودی زنده عمل می‌کند که از درون خود انرژی فرافرینی تولید می‌کند این انرژی همان تآوری است. فرافرینی که سومین اثر آن به عنوان تخریب خلاق نام می‌برد پارک‌های علم و فناوری در ایران در صورت معماری سازمانی توبن و سرمایه‌گذاری عمومی و خصوصی همدفند، می‌تواند میدان تولید تخریب خلاق باشد. بنابراین به جای حفظ ساختارهای سنتی تولید پارک‌های علم و فناوری، آزمایشگاه‌های جدید، شرکت‌های سریع و یادگیری مستمر ایجاد کنند این همان چیزی است که آگیون از آن، با عنوان «باز آفرینی تآوری» یاد می‌کند. محیطی که در آن ورود تاوران جدید به بازار، فکسار بر ارتقای کارایی و یادگیری عمیق را افزایش می‌دهد. از سوی دیگر در نظریه رشد درون‌زا مفهوم دانش تجویزی اهمیت ویژه‌ای دارد. در ایران پارک‌های علم و فناوری می‌تواند بستر تولید این نوع دانش باشد. جایی که نظریه و تجربه به هم می‌رسد و خروجی آن راه حل‌های فائوره‌ها برای مسائل صنعتی و اجتماعی است.

۳. دانشگاه‌ها منبع و مرجع استعداد و تآوری هستند. تبدیل بخشی از دانش دانشگاهی در چرخه تجاری‌سازی، ایجاد شتاب‌دهنده تآوری باز با توسعه استیپنڈفای دانشگاهی، انستراپ‌ها و شرکت‌های دانش‌تبخان فرصت تازی‌های توری تآوری در ایران خلق می‌کنند این همان نقطه‌ای است که دانش نظری به دانش تجویزی تبدیل می‌شود. چنین اقدامی با تقویت جایگاه پارک‌های علم و فناوری در آکوسیستم تآوری امکان‌پذیر است.

۴. در شرایطی که اقتصاد ایران با چالش‌هایی چون بهره‌وری پایین، وابستگی به منابع طبیعی و گاه شکاف علم و صنعت روبرو است، این پارک‌های علم و فناوری هستند که با وجود ساختاری درست، می‌توانند پنجره فرصت تازی‌های برای رشد و پیشرفت بگشایند، اما تحقق این نقش، نیازمند چند تحول بنیادین در آنها است:

(الف) تغییر نقش پارک‌ها از نهاد حمایتی به نهاد مولد دانش و تآوری و آزمایشگاه‌های برای سیاست‌گذاری تآوری

(ب) اتصال ساختار پارک‌ها به سیاست صنعتی کشور

(ج) تقویت بازتولید زیست بوم تآوری؛ همانند شباهت‌دهنده‌های فناوری، سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر، نهادهای تامین مالی تاورانه (مانند SPV، PE، VC، ها، اسکوها تامین مالی جمعی و...)، مراکز هم‌آفرینی، بخش‌های تحقیق و توسعه صنعتی.

۵. یکی از مهم‌ترین پیام‌های برندگان نوبل ۲۰۲۵، اقتصاد، پذیرش تخریب خلاق برای سیاست‌گذاران و عرصه حکمرانی است در مسیر تحول در اقتصاد ایران، باید پذیرفت باز آفرینی در توری وابستگی به مسیر بر اساسی پارک‌های تخریب خلاق شکل گیرد و همچنین شکل‌گیری بازتولید منطقی در حمایت بیش از حد صنایع آریزتری ضروری است.

به جز این موارد، سیاست‌گذاران باید میان حمایت از تسل توبن صنایع با ارزش افزوده و غیر آریزتری و دانش‌تبخان و بتگاه‌های تک‌آرآمد تمایز قائل شوند. کوتاه سخن اینکه در متعلق آگیون، هلوبت و موزیکر، توسعه زمانی درونی و پایدار است که تآوری از دل تعامل نهادهای دانش‌محور و بتگاه‌های اقتصادی بریزد این فرآیند در ایران می‌تواند با بستر پارک‌های علم و فناوری آغاز شود البته مشروط بر اینکه به جایگاه نهادی آن توجه شده و به شبکه‌هایی پویا و همسوا با زنجیره ارزش فناوری صنعتی تبدیل شود. در چنین شرایطی است که کانون‌های درخشان تآوری ملی شکل می‌گیرد، دانش تجویزی زاده می‌شود و تخریب خلاق از دل این شرایط برمی‌خیزد و در نهایت، پنجره‌های تازی‌های از توسعه صنعتی و اقتصادی را در افق ایران‌زمین می‌گشاید. در چنین شرایطی توسعه‌های پایدار متولد می‌شود که نه صرفاً بر پایه منابع طبیعی، بلکه بر بنیان اندیشه، تجربه و خلاقیت ایرانی استوار است.

دکتر محمدمدنی شهسکی
معاون فناوری و تآوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
Alborz.payam@gmail.com

پیام آشنا بررسی می‌کند
واگذاری اختیارات به استان‌ها؛ گامی راهبردی در توسعه متوازن

مناسب می‌تواند به چالش‌های حقوقی و مدیریتی منجر شود

ریسک چالش‌های حقوقی در مواقع اضطراری؛ تصمیمات استانداران ممکن است در شرایط اضطراری با مواردی که تعارض با قوانین ملی دارد، با مشکلات حقوقی مواجه شود.

تعیین مرز اختیارات و مسئولیت‌ها؛ یکی از پیچیده‌ترین موضوعات، تعریف دقیق حوزه اختیارات بین مرکز و استان است تا از سردرگمی و تضاد تصمیم‌ها جلوگیری شود.

نیاز به شفافیت و نظارت؛ بدون ایجاد سامانه‌های دقیق نظارتی و گزارش‌دهی، احتمال سوءاستفاده یا اجرای نادرست سیاست‌ها افزایش می‌یابد.

افزایش حساسیت در انتخاب و انتصاب استانداران؛ پس از اجرای شدن این اقدام، نقش استانداران بیش از گذشته برجسته می‌شود و تصمیمات آنان تأثیر مستقیم بر توسعه و مدیریت استان خواهد داشت. بنابراین، دولت ملزم است در انتخاب افراد شایسته، متخصص و با تجربه و همچنین بررسی صلاحیت‌های قانونی، مدیریتی و اخلاقی آنان، حساسیت و دقت بیشتری به خرج دهد تا اطمینان حاصل شود اختیارات محلی به دست افرادی کارآمد و پاسخگو سپرده شود.

به بیان دیگر، واگذاری اختیارات به استان‌ها فرصتی است برای افزایش چابکی، کارآمدی و توسعه محلی، اما موفقیت آن نیازمند ترکیبی از آزادی عملیاتی، نظارت مستمر، چارچوب قانونی مشخص و استانداران شایسته است. این فرآیند می‌دهد که تمرکززدایی باید همزمان با تقویت شفافیت، پاسخگویی و هماهنگی با سیاست‌های کلان کشور پیاده شود تا از ایجاد اختلاف بین استان‌ها و دولت مرکزی جلوگیری شود.

حکمرانی و توسعه متوازن مناطق قلمداد شود. در شرایطی که تمرکز شدید تصمیم‌گیری در مرکز، همواره باعث کندی فرایندها و ناراضی‌های محلی شده، این سیاست چندین دستاورد مهم را برای کشور به همراه دارد:

۱. تصمیم‌گیری سریع و منطقی با واقعیت‌های محلی؛ استانداران که روزانه با مشکلات و ظرفیت‌های استان درگیر هستند، قادرند تصمیمات فوری و متناسب با شرایط اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی اتخاذ کنند. این سرعت تصمیم‌گیری به ویژه در حوزه‌هایی مانند پروژه‌های عمرانی و مدیریت بحران، از اهمیت حیاتی برخوردار است.

۲. حل موثر مشکلات منطقه‌ای؛ شناخت دقیق از نیازهای خاص هر استان، امکان طراحی راه‌حل‌های همدفند و عملیاتی را فراهم می‌کند. مسأله‌ای که پیش‌تر به دلیل فاصله تصمیم‌گیری از واقعیت‌های محلی پیچیده می‌شد، اکنون قابل مدیریت خواهد بود.

۳. تسهیل جذب سرمایه‌گذاری؛ کاهش بروکراسی و سرعت در صدور مجوزها استان‌ها را برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی جذاب‌تر می‌کند و فضای بهتری برای ورود فناوری و منافع مالی فراهم می‌آورد.

۴. تقویت بخش خصوصی و کارآفرینی؛ واگذاری اختیارات با ایجاد محیط رقابتی و قابل پیش‌بینی، انگیزه و توان بخش خصوصی را برای سرمایه‌گذاری و تولید افزایش می‌دهد.

۵. ارتقای پاسخگویی و کارایی اجرائی؛ ناشی از تمرکزگرایی افراطی، تأکید کرده است که تفویض اختیارات به استان‌ها مفید است اما باید در چارچوب سیاست‌گذاری واحد انجام شود تا هماهنگی با اهداف کلان کشور حفظ شود.

این نظرات نشان می‌دهد که نمایندگان مجلس نیز تمرکززدایی و تقویت حکمرانی محلی موافق هستند اما همزمان لزوم تعیین سازوکارها، نظارتی و حفظ انسجام ملی را یادآور می‌شوند تا اختیارات محلی به صورت مؤثر و هماهنگ با سیاست‌های کلان کشور اعمال شود.

مزایای واگذاری اختیارات به استان‌ها
واگذاری اختیارات به استان‌ها فراتر از یک تغییر ساختاری ساده در مدیریت کشور است و می‌تواند به عنوان ابزار کلیدی در افزایش کارآمدی

تمرکززدایی بار عاید چارچوب قانونی رئیس مجلس شورای اسلامی با تأکید بر تمرکززدایی در اداره کشور و ضرورت حکمرانی محلی، از تصمیم دولت برای واگذاری اختیارات حمایت کرده است. وی با اشاره به اصل ۱۲۷ قانون اساسی بر لزوم رعایت چارچوب‌های قانونی و مشخص بودن امور واگذار شده تأکید کرده و هشدار داده است که اختیارات باید در چهارچوب قانون و با شفافیت کامل اعمال شود.

مجلس همچنین خواستار آن است که تمامی فرایندهای تفویض اختیارات با سازوکارهای نظارتی مناسب همراه باشد تا همگان نسبت به نحوه و اثر گذاری تصمیمات استانی آگاه باشند.

علاوه بر حمایت رئیس مجلس، برخی نمایندگان مجلس نیز مواضع خود را در خصوص واگذاری اختیارات به استان‌ها اعلام و دیدگاه‌های متفاوتی ارائه کرده‌اند که نشان‌دهنده حمایت کلی مجلس از این سیاست و در عین حال تأکید بر چارچوب قانونی است.

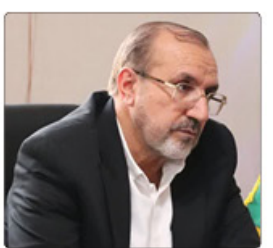
حجت‌الاسلام قریشی، نماینده ارومیه و واگذاری تصمیمات متناسب با شرایط محلی اتخاذ کند و واگذاری اختیارات شامل مواردی مانند صدور مجوزها، تخصیص اعتبارات، تعیین اولویت پروژه‌ها، تسهیل روند مناقصه و قراردادهای عمرانی و سرمایه‌گذاری می‌شود. این اقدام موجب کاهش بروکراسی و سرعتبخشی به فرایندهای اجرائی شده است.

سیدمرتضی محمودی، سخنگوی کمیسیون امور داخلی و شوراها مجلس با اشاره به ناکارآمدی ناشی از تمرکزگرایی افراطی، تأکید کرده است که تفویض اختیارات به استان‌ها مفید است اما باید در چارچوب سیاست‌گذاری واحد انجام شود تا هماهنگی با اهداف کلان کشور حفظ شود.

این نظرات نشان می‌دهد که نمایندگان مجلس نیز تمرکززدایی و تقویت حکمرانی محلی موافق هستند اما همزمان لزوم تعیین سازوکارها، نظارتی و حفظ انسجام ملی را یادآور می‌شوند تا اختیارات محلی به صورت مؤثر و هماهنگ با سیاست‌های کلان کشور اعمال شود.

به گفته مسئولان دولتی، این سیاست همچنین زمینه‌های افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌های اجرائی و سرعتبخشی به پروژه‌ها را فراهم می‌آورد و به استانداران اجازه می‌دهد بدون معطلی تصمیم بگیرند.

حدادی در جلسه هم‌اندیشی دهیاران طالقان انتقاد کرد
غیبت مدیران کل مانع پیگیری مشکلات شهرستان‌ها

روستایی و بنیادمسکن، خاطر نشان کرد: نگاه به بافت روستاها باید واقعی و تسهیل‌گر باشد، مردم نباید با تکلیف بی‌مانند آگرمی‌خواهیم مشکل مسکن را در روستاها حل کنیم، باید اجازه دهیم مردم خودشان وارد عمل شوند و دستگاه‌های اجرائی نیز مانع‌تر نباشند. وی همچنین از تخصیص ۵۰ میلیارد تومان اعتبار در اختیار نماینده برای طرح‌های هلدی، آب شرب و جاده‌های روستایی خبر داد و افزود: در مجموع با اعتبارات وزارت راه بیش از ۳۰۰ میلیارد تومان برای توسعه زیرساخت‌های روستایی منطقه پیش‌بینی شده‌است. دبیر کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی در ادامه با انتقاد از غیبت طوایفی برخی مدیران استانی در شهرستان‌ها، گفت: مدیرکل باید در میدان حضور داشته باشد، نه فقط در دفتر، مدیرانی که شش ماه است به طالقان نرفته‌اند، چگونه می‌توانند در جریان مشکلات مردم باشند؟ لذا

درویی، افزود: کشت گل محمدی و ایجاد تعاونی‌های روستایی می‌تواند زمینه رونق اقتصادی و اشتغال پایدار را در روستاها فراهم کند و روستاییانی که تعاونی تشکیل داده‌اند، از طریق منابع طبیعی زمین درآمد دارند و این روند باید در دیگر روستاها نیز تسریع شود.

نماینده مردم در مجلس با بیان اینکه در بخش راه‌های روستایی طالقان اقدامات خوبی انجام شده، تصریح کرد: در حال حاضر پروژه‌های آسفالت و بهسازی راه در روستاهای بالا و پایین طالقان در حال انجام است و با تکمیل مسیر آرزوان، عملاً پیگیری افرادی، مطالعه گری و خدمت‌رسانی به مردم عملگرند. قایل تقدیری داشته‌اند و بنده وظیفه خود می‌دانم به همه این عزیزان خداتوق بگویم. وی با اشاره به ظرفیت‌های گسترده شهرستان طالقان در حوزه‌های گردشگری، کشاورزی و تولید گیاهان

محکومیت حملات هوایی رژیم صهیونیستی به جنوب لبنان

لبنان که متجر به شهید و مجروح شدن تعدادی از شهروندان بی‌گناه از جمله دانش‌آموزان یک مدرسه در منطقه بقاع شد را جانیاتی تروریستی خوانده و به شدت محکوم کرد. بقالی ضمن تسلیت به خانواده‌های شهید و مردم لبنان، بر ضرورت محاکمه و مجازات رژیم صهیونیستی به خاطر جنایات ارتکابی تأکید کرد.

سرزمینی لبنان و تقض مستمر توافق آتیرس از سوی این رژیم را گواهی آشکار بر ماهیت تروریستی و سطره‌جوی رژیم صهیونیستی دانست و مسئولیت جامعه بین‌المللی و شورای امنیت سازمان ملل را برای مقابله با قانون شکنی و جنایات رژیم صهیونیستی یادآور شد.

سختگوی وزارت امور خارجه ایران حملات هوایی رژیم صهیونیستی به جنوب لبنان را محکوم کرد. به گزارش پیام آشنا «سماعیل بقالی» سخنگوی وزارت امور خارجه حملات تجاوزکارانه روز پنجشنبه رژیم صهیونیستی به جنوب و بقاع